

Nr 461.

Av herr Olsson i Kullenbergstorp, i anledning av
Kungl. Maj:ts proposition, nr 134, angående ändrade
bestämmelser beträffande fortsättningsskolans organisa-
tion m. m.

I proposition nr 134 har Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag till ändrade bestämmelser beträffande fortsättningsskolans organisation m. m., innehållande bl. a. en del detaljändringar i förutvarande stadganden, avsedda att i viss mån underlätta fullgörandet av fortsättningsskolplikten.

Propositionen är huvudsakligen grundad på det förslag, som den 29 maj 1931 avlämnats av särskilt tillkallade sakkunniga. De sakkunniga ha diskuterat olika möjligheter att inskränka fortsättningsskolplikten, exempelvis för elever från sjuårig folkskola av skilda typer, men i samtliga fall funnit sig icke kunna föreslå någon lindring, om man undantager att elever från halvtidsläsande sjuårig folkskola enligt de sakkunnigas mening böra kunna få fullgöra fortsättningsskolplikten genom en årskurs på 270 timmar i stället för som hittills 360 timmar. Departementschefen har i samtliga dessa fall följt de sakkunnigas förslag.

En fråga, som de sakkunniga icke närmare synas ha diskuterat, är befrielse från skyldigheten att besöka fortsättningsskola för skolpliktiga, vilka åtnjuta undervisning i annan läroanstalt än folkskola. Enligt kungl. stadgan den 16 sept. 1918 för fortsättningsskolor, 27 § 1 mom., skall skolpliktiga, som åtnjuter undervisning i allmänt läroverk, kommunal mellanskola, högre folkskola, folkskolans högre avdelning eller under offentlig kontroll stående goss- och samskola, enskild mellanskola eller högre flickskola, därmed anses fullgöra sin fortsättningsskolplikt. Av stadgandets formulering framgår, att tvenne års undervisning i dylik läroanstalt torde erfordras för att en elev, som i vanlig ordning avgått från folkskola, skall anses befriad från vidare skolplikt.

Särskilt vad högre folkskolan beträffar torde dess undervisningsplan så nära sammanfalla med fortsättningsskolans, att ett års undervisning vid högre folkskola mer än väl kan sägas uppväga tvenne kurser à 180 timmar i fortsättningsskola. Högre folkskolan har enligt gällande författningar som överbyggnad till den egentliga folkskolan till ändamål att bereda minderåriga, som genomgått egentlig folkskola eller på annat sätt vunnit motsvarande kunskaper, tillfälle att inhämta ett högre mått av all-

mänt medborgerlig och praktisk bildning, utan att de minderåriga däri-
genom dragas från sina vanliga levnadsförhållanden eller nödig övning i
praktiskt arbete. Högre folkskola kan, allt efter förhållandena, anordnas
antingen såsom allmän högre folkskola, i vilken undervisningen erhåller
en mera allmän läggning, eller såsom yrkesbestämd, varvid undervisningen
inriktas på visst yrke eller yrkesgrupp. Hur nära syftet med undervis-
ningen i högre folkskola sammanfaller med kursplanerna för fortsättnings-
skolan framgår tydligast av 19 § i kungl. stadgan för högre folkskolor, vil-
ken är av följande lydelse:

»Undervisningen i högre folkskola bör äsyfta, förutom tillgodoseendet av
lärjungarnas sedliga fostran, att giva dem en levande uppfattning av det
medborgerliga och praktiska livet och de därav härflytande plikterna mot
vårt land och särskilt mot den bygd och det samhälle, där lärjungarna hava
sina hem, att hos dem utveckla de personliga egenskaper, som erfordras för
ett framgångsrikt deltagande i det medborgerliga livet, samt att göra dem
bekanta med näringslivets förutsättningar, verksamhetsformer och resultat.»

Vad som möjligen skulle kunna tala emot fortsättningsskolpliktens full-
görande genom ett års undervisning i högre folkskola vore den yrkesunder-
visning, som i viss utsträckning förekommer i fortsättningsskolan. Betydel-
sen av denna yrkesundervisning torde dock — med hänsyn till bl. a. ele-
vernans ålder — icke böra överskattas. Den kan av helt naturliga skäl icke
leda till några mera avsevärda resultat även om den av olika anledningar
ansetts böra bibehållas inom fortsättningsskolans arbetsplan. Högre folk-
skolan är säkerligen i andra avseenden så pass överlägsen, vad under-
visningsresultatet beträffar, att man utan olägenhet kan på sätt, som här
antytts, låta densamma ersätta fortsättningsskolan. De betänkligheter,
som av de sakkunniga anförts gentemot förslagen att låta sjuårig
folkskola ersätta andra årskursen av fortsättningsskolan, nämligen att man
därmed i vissa fall kunde riskera att undervisningsformerna försämrades,
kunna icke göras gällande i detta fall, då det endast är fråga om individuell
befrielse från skolplikt för elever, som åtnjutit skolundervisning utöver den
egentliga folkskolans ram.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition
nr 134 måtte uttala sig för sådan ändring av bestämmelserna
rörande befrielse från fortsättningsskolplikt, att ettårig kurs
vid högre folkskola må få ersätta två årskurser vid fortsätt-
ningsskola.

Stockholm den 8 mars 1932.

Olof Olsson,
Kullenbergstorp.